

De Xènius a Don Eugenio

El llibre *Escrits sobre Eugeni d'Ors* que ha publicat el 2019 el doctor Josep Murgades podem considerar-lo com un compendi ordenat segons un criteri ben bé cronològic, amb algunes repeticions, amb l'evolució en maduresa del pensament de l'assagista des d'una visió més descriptiva a una altra més precisa i àmplia, compost fonamentalment per conferències i comunicacions molt doctes adreçades a institucions culturals escrites al llarg de més de quaranta anys de recerca de l'obra literària de Xènius, el verbalitzador del Noucentisme i, anys després, Don Eugenio, insigne escriptor, filòsof sota l'ombra allargada del gran Ortega i Gasset, a l'ombra arrebrecada de l'arbre del franquisme. Aquesta dualitat ara esbandida –ignoro si es dona un cas semblant de conversió ideològica a tot Europa– és un fet que converteix el volum en la seua completesa en una obra molt suggeridora de llegir, d'admirar i de comprendre.

Per mi, la novetat més notable és l'estudi comparatiu de l'etapa espanyola de l'autor de manera que demostra que, en essència, no s'hi poden observar diferències d'ordre

EL VOLUM ÉS UNA OBRA MOLT SUGGERIDORA DE LLEGIR, D'ADMIRAR I DE COMPRENDRE

ideològic entre ambdues etapes. Xènius i Don Eugenio, excepció feta de l'idioma, presenten una semblant forma estilística i una semblant revolució conservadora. El summum de la recerca de Josep Murgades es produeix en la darrera conferència que demostra l'abandó del catalanisme polític per part de l'alta burgesia catalana, amb cita de Gaziol impagable. (Les cites del llibre valen "un Potosí".)

Provaré de subratllar aquells aspectes que poden interessar al lector: es mostra una lectura contextualitzada de Carles Riba que constata una notable influència orsiana tant en l'estil com en els temes, especialment en l'obra crítica. Potser costaria una mica més de constatar cosa semblant en l'obra periodística de Josep Pla. Hi ha un parell d'articles que considero originals per completar la visió de l'escriptor: el que en diré la baula reusenca, que inclou una breu conferència substancial d'Eugeni d'Ors a Reus, immediatament després de la Guerra Civil, i la connexió amb Vilafranca del Penedès, que mostra alguns aspectes vitals de la postguerra franquista fins ara poc coneguts. Per acabar, l'autor subratlla el caràcter fortament reactiu del Noucentisme i indica el que se'n pot dir la seua característica construcció de la realitat, de volició, d'arbitrarietat. El decantament final d'una voluntat d'ordre inicial cap a la dictadura militar és estudiat com un canvi històric, com una dissolució d'un *momentum*, d'unes circumstàncies amb fonaments econòmics i polítics d'una classe que perd poder. Vist des de les ulleres del materialisme dialèctic, la perspectiva és summament il·luminadora.

En resum un excel·lent llibre pel mètode intel·lectual de treball i pels resultats: fi, ponderat, respectuós, agut. Una autèntica meravella intel·lectual.